

Alla Tarasiuk

Biblioteka Główna

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

<https://orcid.org/0000-0003-4616-5460>

Alina Maniowiec

Gminna Biblioteka Publiczna w Wisznicach

ZAKRES DZIAŁAŃ WSPÓŁCZESNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ.
CASUS GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
IM. KAJETANA KRASZEWSKIEGO W WISZNICACH

Streszczenie: Artykuł prezentuje działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Wisznicach (województwo lubelskie), jednej z liderów wdrażania nowoczesnych rozwiązań w zakresie promocji czytelnictwa, kultury i nauki oraz aktywizacji społecznej lokalnej zbiorowości. Jest ona przykładem skutecznego wykorzystania możliwości rozwoju, jakie powstały dzięki funduszom europejskich.

Słowa kluczowe: biblioteka publiczna, Wisznice, aktywność społeczna

Scope of Activity of Contemporary Public Libraries.

Casus of the Kajetan Kraszewski Municipal Public Library in Wisznice

Abstract: The article presents the activities of the Municipal Public Library in Wisznice (the Lubelskie Province), which is the one of the leaders in the implementation of modern solutions in the field of reading promotion, culture and science, and social activity of the local community. This library is an example of effective use of the opportunities that have arisen thanks to the European funds.

Keywords: Public Library, Wisznice, social activity

Wizja nowoczesnej biblioteki publicznej

Celem działalności różnych instytucji kultury, w tym bibliotek publicznych, jest kształtowanie, rozwijanie i zaspokajanie potrzeb ludzkich związanych z szeroko rozumianą kulturą. Biblioteki publiczne mają wychodzić naprzeciw potrzebom edukacyjnym, kulturalnym i informacyjnym społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i kultury. W związku z rozwojem społecznym i gospodarczym przeobrażeniom ulegają również wyzwania stojące przed bibliotekami. Muszą one stale wypracowywać nowe formy i metody swojego działania, aby ich oferta była różnorodna, nowoczesna i odpowiadająca wyzwaniom czasu.

Biblioteki mają do spełnienia istotną rolę w integracji społeczności lokalnej. Nowoczesna biblioteka publiczna nie może być już tylko miejscem udostępniania książek, ale powinna stanowić strefę komunikacji i współpracy mieszkańców z inicjatywą, motorem aktywizacji społeczności lokalnych, tj. przestrzenią, w której można się spotkać, podyskutować np. o lokalnej historii, zapomnianych tradycjach, podzielić się wrażeniami z odbytych podróży, zaprezentować swoje zdjęcia i pamiątki. Bibliotekarze mogą zaś pomagać w odkrywaniu zainteresowań, zmian, które chcieliby wprowadzić dzięki własnej aktywności, pośredniczyć w organizowaniu się i podejmowaniu wspólnych działań. Mogą także pomagać przez udostępnianie przestrzeni biblioteki i jej zasobów. Współpraca, partnerstwo i budowanie społeczności lokalnych jest jednym z najważniejszych trendów we współczesnym bibliotekarstwie. Powinno być oparte na rozwijaniu wspólnych celów, poszukiwaniu rozwiązań, budowaniu stosunków na fundamentach zaufania i zrozumienia¹.

W związku z tym niezbędne jest pozyskiwanie partnerów, którzy udzielą bibliotece wsparcia. Naturalnymi partnerami bibliotek są samorządy, szkoły, ośrodki kultury, stowarzyszenia, a także grupy nieformalne. Coraz częściej zaczynają one być miejscem edukacji społecznej i kulturalnej.

Biblioteki muszą przystosować się do procesu powstawania społeczeństwa informacyjnego, które może się rozwijać tylko w sytuacji, gdy większość społeczeństwa będzie miała umożliwiony dostęp do informacji cyfrowej. W tym procesie duże możliwości stoją przed lokalnymi bibliotekami².

¹ M. Kopczyńska, *Animacja społeczno-kulturalna*, Warszawa 1993, s. 43; *Zasady animacji społecznej – zasadnicze aspekty praktyki edukacyjnej*, [w:] *Edukacja i animacja społeczna w środowisku lokalnym*, red. W. Theiss, B. Skrzypczak, Warszawa 2006, s. 38; J. Kargul, *Upowszechnianie, animacja, komercjalizacja kultury*, Warszawa 2012, s. 104–106; B. Skrzypczak, *Metoda animacji społecznej – zasadnicze aspekty praktyki edukacyjnej*, [w:] *Edukacja i animacja społeczna w środowisku lokalnym*, red. W. Theiss, B. Skrzypczak, Warszawa 2006, s. 38.

² L. Groff, *Rewolucja informacyjna: globalne trendy restrukturyzacyjne, wizje i decyzje*, [w:] *Problemy społeczeństwa informacyjnego. Elementy analizy, ewolucji i prognozy*, red. L. Zacher,

Gminna Biblioteka Publiczna w Wisznicach

Gmina Wisznice jest jedną z gmin wiejskich województwa lubelskiego, leży w północno-wschodniej części województwa, w powiecie bialskim. Jest gminą wiejską o charakterze w głównej mierze rolniczym. Prowadzi działania promocyjne związane z kulturą lokalną przez organizowanie wielu cyklicznych imprez kulturalnych. Zamieszkuje ją ponad 5 tys. mieszkańców. W skład gminy Wisznice wchodzi 16 sołectw, które zamieszkuje ponad 5 tys. mieszkańców. Jest ona liderem lokalnego porozumienia gmin „Dolina Zielawy”, a także jednym z liderów na skalę ogólnopolską w pozyskiwaniu funduszy europejskich³.

Biblioteka Publiczna w Wisznicach powstała formalnie w 1948 r. na mocy decyzji Gminnej Rady Narodowej. Jej szybki rozwój nastąpił po 1952 r., kiedy to jej wieloletnim bibliotekarzem, a potem kierownikiem została Henryka Szechniuk. O zakresie ówczesnego rozwoju czytelnictwa w gminie Wisznice świadczył fakt, że utworzono wtedy filialne punkty biblioteczne w Łyniewie, Ratajewiczach, Dubicy, Curynie, Rowinach, Polubiczach i Horodyszczu, co znacznie zwiększyło liczbę czytelników wisznickiej biblioteki. W 1965 roku bibliotekę przeniesiono do pomieszczeń położonych w centrum osady przy Banku Spółdzielczym w Wisznicach. W ten sposób stworzono znakomite warunki do organizowania imprez i spotkań związanych z kulturą i oświatą, w których mogła uczestniczyć większa liczba osób. Biblioteka obchodziła, podobnie jak inne placówki w kraju, rocznice literackie i polityczne. Charakterystyczne dla tego okresu były pogadanki i szkolenia o charakterze ideologicznym. Wielkość księgozbioru, liczba wypożyczeń, aktywny udział w organizowanych konkursach gminnych, powiatowych i wojewódzkich utwierdziły jej pozycję w czołówce bibliotek województwa lubelskiego⁴. Kolejne zmiany infrastrukturalne nastąpiły 1 stycznia 1995 r., kiedy to wisznicka biblioteka rozpoczęła działalność w nowym lokalu, w budynku Gminnego Ośrodka Kultury i Oświaty na Wygodzie.

Rada Gminy Wisznice z inicjatywy wójta Tadeusza Semeniuka 24 kwietnia 2003 r. podjęła uchwałę o nadaniu statutu, który zmieniał jej nazwę na Gminna Biblioteka Publiczna. Obowiązki kierownika w nowo utworzonej placówce z dniem 1 stycznia 2004 r. powierzono Alinie Maniowiec, która funkcję tę pełniła do mo-

Warszawa 1997, s. 15–21; K. Krzysztofek, M. Szczepański, *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Katowice 2002, s. 170.

³ Więcej informacji o Wisznicach: [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wisznice.pl>; <http://dolinazielawy.pl> [dostęp: 12.12.2017].

⁴ A. Maniowiec, *Ludzie i książki*, „Gmina Wisznice”, maj 2005, s. 12–13; A. Olesiejuk, *Gminna Biblioteka Publiczna w Wisznicach w latach 2006–2008*, Lublin 2010 [maszynopis pracy magisterskiej], s. 22–29; <http://www.biblioteka.wisznice.pl> [dostęp: 30.11.2017].

mentu powstania niniejszego tekstu. 28 września 2012 r. Gminnej Bibliotece Publicznej w Wisznicach nadano imię Kajetana Kraszewskiego, brata Józefa Ignacego Kraszewskiego, właściciela pobliskiego Romanowa, bibliofila⁵.

Na dzień 1 stycznia 2018 r. omawiana biblioteka posiada w swoim księgozbiore prawie 20 tys. pozycji książkowych, przechowywanych w jej głównej siedzibie oraz w filii w Horodyszczu. Z usług biblioteki korzysta rocznie ok. 1000 czytelników, a z czytelni 2220 osób. Kadre w Wisznicach stanowią: dyrektor – 1 etat (od 1 stycznia 2004 r. – Alina Maniowiec) i bibliotekarz – ½ etatu (Genowefa Żukowska). Bibliotekarz w filii w Horodyszczu (Lucyna Szajda) jest zatrudniony na ¼ etatu⁶.

Biblioteka publiczna w Wisznicach nie ogranicza się jedynie do udostępniania przechowywanej literatury, ale również aktywnie uczestniczy w życiu lokalnej społeczności, współpracuje z instytucjami i organizacjami na terenie gminy, miejscowym przedszkolem i szkołami. Efektem tych działań jest wiele przedsięwzięć realizowanych w ostatnich latach.

Promocja czytelnictwa

Jak wiele innych bibliotek wisznicka placówka prowadzi aktywną działalność na rzecz rozwoju czytelnictwa⁷. W tym celu m.in. bierze udział w ogólnopolskich akcjach promocji czytelnictwa, np. w zainicjowanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej akcji „Narodowe Czytanie”. W jej ramach m.in. 7 września 2013 r. zorganizowano w Wisznicach publiczne czytanie utworów Aleksandra Fredry, a w 2017 r. *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. Biblioteka organizuje również liczne konkursy czytelnicze i recytatorskie, np. w związku z przyjętą przez Sejm Rzeczypospolitej uchwałą w sprawie ustanowienia roku 2013 Rokiem Juliana Tuwima 15 maja 2013 r. odbył się w Wisznicach I Konkurs Recytatorski Twórczości Polskich Poetów – Julian Tuwim „Przyjazna światu”. Organizowano również cykliczne „Spotkania Literackie” z lokalnymi autorami, które pozwalają mieszkańcom na zaprezentowanie swojej twórczości, np. z Katarzyną Sawczuk⁸.

⁵ Uchwała nr XVIII/114/2012 Rady Gminy Wisznice, [online]. Dostępny w World Wide Web: https://ugwisznice.bip.lubelskie.pl/upload/pliki//uchwala_rg_nr_xviii-114-2012.pdf [dostęp: 30.11.2017].

⁶ *Ocalić od zapomnienia. Historia Gminnej Biblioteki Publicznej w Wisznicach*, oprac. A. Maniowiec, Wisznice 2004.

⁷ A. Olesiejuk, *op. cit.*, s. 35–47.

⁸ Dokumentacja GBP w Wisznicach.

W celu promowania zainteresowania książką przy bibliotece utworzono wypożyczalnię zabawek edukacyjnych dla małych dzieci, aby przyzwyczajając je do przychodzenia do biblioteki. Jednocześnie przy placówce powstał Klub Czytających Motyli⁹.

Promocja kultury i nauki

GBP w Wisznicach prowadzi także aktywną działalność na polu promocji kultury i nauki. W tym celu organizowała lub współorganizowała konkursy historyczne i literackie, które dają młodzieży możliwość wykazania się wiedzą o regionie. Już w 2006 r. realizowano projekt „Odkurzyć zapomniane – młodzi reporterzy odkrywają małą ojczyznę”, który polegał na wyszukiwaniu, dokumentowaniu i archiwizowaniu śladów przeszłości na terenie gminy. Dzieci i młodzież odszukiwały ślady minionych pokoleń. Bawiąc się w reporterów, odnajdowały ciekawych ludzi, zbierały dokumenty, dawne fotografie, na których czas się zatrzymał, oraz uczestniczyły w odkrywaniu historii na nowo. Efektem realizacji projektu było opublikowanie na podstawie materiałów *Słowniczka nazw fizjograficznych gminy Wisznice*¹⁰. W 2007 r. w ramach projektu „Festiwal Tradycji i Kultury”, którego celem było założenie w Horodyszczu chóru ludowego, zebrano i wydano drukiem pieśni regionalne¹¹.

Wisznicka biblioteka uczestniczy również w wydawaniu publikacji naukowych, przede wszystkim we współpracy z pracownikami naukowymi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Pierwszym wspólnym przedsięwzięciem było opublikowanie w 2010 r. poprawionego drugiego wydania monografii *Wisznice – dzieje miasteczka i okolic do 1918 roku*. Ponadto na zakończenie tego projektu przygotowano wystawę *Wisznice – moja mała ojczyzna*. W kolejnym roku – 2011 – biblioteka zrealizowała projekt „Wydanie monografii Gminy Wisznice” finansowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013, wydając monografię *Śladami minionego czasu... Monografia gminy Wisznice* autorstwa m.in. pracowników UMCS¹². Z kolei w 2013 r. wydano pokonferencyjną publikację *Kraszewscy na Podlasiu*, którą poświęcono m.in. patronowi placówki¹³.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Słowniczek nazw fizjograficznych gminy Wisznice*, red. A. Maniowiec, E. Sokołowska, Wisznice 2006.

¹¹ A. Maniowiec, J. Kwiatek, *Zbiór pieśni i przyspiewek z regionu Wisznic*, Lublin–Wisznic 2007.

¹² D. Tarasiuk, *Wisznice. Z dziejów miasteczka i okolic do 1918 roku*, Wisznice–Lublin 2006 (wyd. I), 2010 (wyd. II); D. Tarasiuk, M. Tymochowicz, A. Dudek-Szumigaj, K. Latawiec, B. Klimkowicz, Z.W. Fronczek, *Śladami minionego czasu... Monografia gminy Wisznice*, Wisznice–Lublin 2011.

¹³ F. Czyżewski, Z. Fronczek, A. Sitko, *Kraszewscy na Podlasiu*, Wisznice 2013.

Współpraca z otoczeniem społecznym

GBP w Wisznicach włączyła się aktywnie również w działalność społeczną na rzecz lokalnej społeczności.

Od października 2007 r. placówka biblioteczna realizowała projekt Rzeczypospolitej Internetowej (Program Narodów Zjednoczonych UNDP) „Internet integruje pokolenia”, którego celem była integracja międzypokoleniowa oraz aktywizacja mieszkańców Wisznic i Horodyszcz. W jego ramach zorganizowano cykl spotkań integracyjnych, w celu umożliwienia nabycia umiejętności korzystania z komputera i Internetu, głównie przez osoby starsze. Projekt ten posłużył kultywowaniu lokalnych tradycji, zwyczajów i obrzędów oraz promocji. Wymiernym jego efektem było utworzenie strony internetowej miejscowej biblioteki¹⁴.

Realizację wielu zagadnień na tym polu działalności ułatwia fakt, że Alina Maniowiec – dyrektor wisznickiej biblioteki, od wielu lat jest przewodniczącą zarządu powstałego w 2007 r. Stowarzyszenia „Razem dla Wisznic”, które prowadzi szeroką zakrojoną działalność, m.in. współpracując z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości w Łodzi, przyznaje stypendia na pierwszy rok studiów uzdolnionym maturzystom z terenu gminy, mającym trudną sytuację finansową. Podejmuje również działania wspólnie z biblioteką. Jednym z nich był udział w akcji „Uwolnij książki”. Przedsięwzięcie to nagłośniono w mediach województwa lubelskiego („Dziennik Wschodni”, „Słowo Podlasia”, „Tygodnik Podlaski” i Radio Lublin), co pozwoliło zebrać do biblioteki ok. 700 książek. Wśród darczyńców były osoby prywatne i instytucje¹⁵.

Z innych przejawów działalności miejscowej biblioteki można wymienić jej uczestnictwo w latach 2012–2013 w projekcie „Biblioteka – lokalne centrum wiedzy praktycznej” Fundacji „Aktywne Media” w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. Celem projektu było utworzenie miejsca, w którym mieszkańcy będą mogli nie tylko wypożyczać książki, ale również uzyskać wiele cennych informacji, np. jak wykorzystać nowe technologie do rozwoju osobistego i zawodowego. W tym celu organizowano m.in. 2 maja 2013 r. piknik „Bliżej natury”, na którym uczono chętnych korzystania z wiedzy cyfrowej w różnych sytuacjach życiowych. Z kolei w 2013 r. wisznicka biblioteka realizowała projekt „Aktywna mama” zainicjowany przez Akademię Rozwoju Filantropii, a sfinansowany przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, który był przeznaczony dla bibliotek biorących udział w Programie Rozwoju Bibliotek. Projekt „Aktywna mama” skierowano do matek z małymi dziećmi w wieku 1,5–4 lat. W jego ramach odbywały się m.in. zajęcia komputerowe i 12 spotkań ze specjalistami. Rodzice uzyskali pomoc w diagnozowaniu zaburzeń rozwoju dzieci¹⁶.

¹⁴ Dokumentacja GBP w Wisznicach.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

Modernizacja biblioteki

Biblioteka wisznicka nie zapomina oczywiście o swoim podstawowym zakresie działalności, czyli gromadzeniu i udostępnianiu zbiorów bibliotecznych. W tym celu stara się stale nabywać nowe pozycje książkowe, ale też unowocześniać swoją bazę lokalową oraz infrastrukturę informatyczną.

W ostatnich latach nastąpiło znaczne unowocześnienie infrastruktury bibliotecznej w Wisznicach. W 2009 r. jako jedna z dwóch placówek z terenu powiatu bialskiego (wraz z GPB w Drelowie) została objęta Programem Rozwoju Bibliotek. W jego ramach otrzymała wówczas: notebooka, dwa zestawy komputerowe, urządzenie wielofunkcyjne, drukarkę, aparat cyfrowy, projektor multimedialny i ekran. Z kolei jej filia w Horodyszcu nabyła wówczas dwa zestawy komputerowe, urządzenie wielofunkcyjne i aparat cyfrowy¹⁷.

Później dzięki środkom finansowym z Instytutu Książki w Warszawie działającego we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Infrastruktura bibliotek”, realizowanym w latach 2010–2015, wisznicka biblioteka realizowała projekt „Moja przyjazna biblioteka”. Przyznana wówczas dotacja umożliwiła przeprowadzenie remontu i modernizacji biblioteki, tj. wymianę podłóg, wszystkich mebli bibliotecznych, oświetlenia, odmalowanie pomieszczeń biblioteki oraz zakup kanapy, fotela i siedzisk do kącika dziecięcego. Ponadto w ramach projektu biblioteka otrzymała bezpłatną konsultację architektoniczną „Sztuka kształtowania przestrzeni w bibliotece”, przeprowadzoną przez Stowarzyszenie Architektów Polskich, Oddział w Warszawie. Zakończone prace remontowe podniosły estetykę i funkcjonalność pomieszczeń, umożliwiły polepszenie warunków korzystania z usług biblioteki. Poprawa jakości obsługi czytelników (wymiana regałów, lepsze oświetlenie, powiększenie pomieszczeń przez wyburzenie ściany działowej, stworzenie miejsca do rozmów, czytania prasy i picia kawy). Poprawiła się również możliwość organizowania lekcji bibliotecznych (wykorzystanie multimediiów, zakup stolików)¹⁸.

W tym samym czasie przeprowadzono informatyzację systemu wypożyczeń przez wprowadzenie katalogu elektronicznego w systemie MATEUSZ¹⁹.

W kolejnych latach biblioteka starała się nadal unowocześniać swoje wyposażenie. W latach 2014–2015 zrealizowano projekt „Komputer – łatwy start dla mieszkańców”, w ramach którego biblioteka otrzymała środki finansowe z przeznaczeniem

¹⁷ A. Chwedoruk, *Biblioteki powiatu bialskiego w Programie Rozwoju Bibliotek*, „Podlaski Kwartalnik Kulturalny” 2015, nr 4, s. 37–38.

¹⁸ *Ibidem*, s. 38–39.

¹⁹ Dokumentacja GBP w Wisznicach.

na zakup 2 komputerów z niezbędnym oprogramowaniem oraz urządzenia wielofunkcyjnego, co miało na celu nie tylko poprawę usług dla użytkowników biblioteki oraz sprawniejszą pracę bibliotekarzy, ale również przygotowanie przyjaznego miejsca z bezpłatnym dostępem do internetu nie tylko dla czytelników biblioteki, ale i wszystkich zainteresowanych. Komputer przeznaczony do prac biblioteczo-bibliograficznych uzupełnił bazę posiadanego sprzętu do prac bibliograficznych, co przyspieszy proces tworzenia bazy elektronicznej²⁰.

Zarządzanie biblioteką

Do niewątpliwego sukcesu GBP w Wisznicach przyczyniła się aktywność jej pracowników, a przede wszystkim dyrektor, która angażowała się w podejmowane działania oraz stale podnosiła swoje kwalifikacje, nie tylko w zakresie działalności bibliotecznej, ale również społecznej (m.in. nabyła umiejętności lidera, kończąc II edycję Szkoły Liderów w ramach Programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności). Zdobyta tam wiedza przekłada się w widoczny sposób na pracę w bibliotece i w środowisku lokalnym.

Należy podkreślić z pełną stanowczością, że realizacja zdecydowanej większości z przedstawionych w niniejszym artykule działań GBP w Wisznicach nie byłaby możliwa do zrealizowania bez środków z funduszy europejskich i programów ministerialnych. Od 2004 r. biblioteka pozyskała z nich około 220 tys. zł, czyli ok. 22 tys. zł rocznie, podczas gdy jej budżet (poza wynagrodzeniami osobowymi) był w tym okresie niewiele wyższy²¹.

Podsumowując, należy podkreślić, że dyrektor GBP w Wisznicach od 2004 r. podejmowała wiele działań na rzecz unowocześnienia kierowanej przez nią placówki (w pracy przedstawiono jedynie część z nich) i można uznać, że umiejętnie wykorzystywała możliwości, jakie dawały w tym okresie fundusze europejskie. Dzięki nim biblioteka wisznicka zmieniła swoje oblicze nie tylko wizualne, ale również stała się ważnym elementem kształtowania lokalnej aktywności społecznej. Potwierdzeniem słuszności takiej wizji rozwoju biblioteki publicznej jest uzyskanie przez GBP w Wisznicach tytułu „Biblioteka Roku 2012 Powiatu Bialskiego” i uhonorowanie dyrektor A. Maniowiec w 2016 r. odznaką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla kultury polskiej”²².

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² K. Wojciechowski, *Kresowe siłaczki*, [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://kobiety-nawasi.pl/Kresowe-silaczki> [dostęp: 15.02.2017].

Bibliografia

- Chwedoruk A., *Biblioteki powiatu bialskiego w Programie Rozwoju Bibliotek*, „Podlaski Kwartalnik Kulturalny” 2015, nr 4, s. 37–47.
- Czyżewski F., Fronczek Z., Sitko A., *Kraszewscy na Podlasiu*, Wisznice 2013.
- Groff L., *Rewolucja informacyjna: globalne trendy restrukturyzacyjne, wizje i decyzje*, [w:] *Problemy społeczeństwa informacyjnego. Elementy analizy, ewolucji i prognozy*, red. L. Zacher, Warszawa 1997, s. 15–21.
- Kargul J., *Upowszechnianie, animacja, komercjalizacja kultury*, Warszawa 2012.
- Kopczyńska M., *Animacja społeczno-kulturalna*, Warszawa 1993.
- Krzysztofek K., Szczepański M., *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Katowice 2002.
- Maniowiec A., Kwiatek J., *Zbiór pieśni i przyśpiewek z regionu Wisznice*, Lublin–Wisznice 2007.
- Maniowiec A., *Ludzie i książki*, „Gmina Wisznice” 2005, nr 5, s. 3.
- Ocalić od zapomnienia. Historia Gminnej Biblioteki Publicznej w Wisznicach*, oprac. A. Maniowiec, Wisznice 2004.
- Olesiejuk A., *Gminna Biblioteka Publiczna w Wisznicach w latach 2006–2008*, Lublin 2010 [maszynopis pracy magisterskiej].
- Skrzypczak B., *Metoda animacji społecznej – zasadnicze aspekty praktyki edukacyjnej*, [w:] *Edukacja i animacja społeczna w środowisku lokalnym*, red. W. Theiss, B. Skrzypczak, Warszawa 2006, s. 71–90.
- Słowniczek nazw fizjograficznych gminy Wisznice*, red. A. Maniowiec, E. Sokołowska, Wisznice 2006.
- Tarasiuk D., Tymochowicz M., Dudek-Szumigaj A., Latawiec K., Klimkowicz B., Fronczek Z.W., *Śladami minionego czasu... Monografia gminy Wisznice*, Wisznice–Lublin 2011.
- Tarasiuk D., *Wisznice. Z dziejów miasteczka i okolic do 1918 roku*, Lublin 2010.
- Wojciechowski K., *Kresowe siłaczki*, [online]. Dostępny w World Wide Web: <http://kobietynawsi.pl/Kresowe-silaczki> [dostęp: 15.12.2017].
- Zacher L., *Problemy społeczeństwa informacyjnego*, Warszawa 1997.